

EU-Orientering

*LO-Kontoret i Bruxelles
nr.1 – 27. februar 2006*

Parter enige om arbejdsprogram i EU

**Arbejdsmarkedets parter kommer med fælles handlingsprogram
før EU-topmødet om Lissabon-processen i marts, men
uden de store, ambitiøse planer**

Efter timers forhandlinger blev parterne på det europæiske arbejdsmarked onsdag aften enige om et nyt tre-årigt arbejdsprogram. Programmet mangler dog stadig at blive konkret og endeligt vedtaget af arbejdsgivernes og lønmodtagernes europæiske organisationer.

I en fælles udtalelse hedder det kun, at parterne bidrager til at løse de økonomiske og sociale udfordringer, Europa står overfor. Vicegeneralsekretær i den Europæiske Faglige Sammenslutning, EFS, Maria-Helena André, havde da også håbet, at parterne var nået længere og været mere ambitiøse.

- Vi kunne ikke komme længere, men må nu være tilfredse med, at det lykkedes at få et arbejdsprogram, vi kan arbejde videre med, siger Maria-Helena André. Programmet skal endeligt vedtages i marts inden det sociale topmøde den 23. marts, hvor parterne vil drøfte det med EU-kommissionen, det nuværende østrigske EU-formandskab og de kommende finske og tyske formandskaber. Programmet løber over tre år og sætter fokus på nogle af de problemer, som har betydning for arbejds-

markedet i EU.

Kommunikationsdirektør i arbejdsgivernes UNICE, Maria Fernanda Fau, siger at der også i UNICE er tilfredshed med, at det lykkedes at få et program, og parterne dermed viser, at de kan bidrage til udviklingen. Men også i UNICE venter man på den formelle godkendelse, før man går i detaljer om programmet.

Det står dog fast, at det bygger videre på det tidligere program og dermed kredser om emner som beskæftigelse, den fri bevægelighed og integrationen i samfundet. Parterne har endnu ikke lagt sig fast på et emne, de vil forhandle om. Onsdag sagde den østrigske økonomi- og arbejdsminister Martin Bartenstein, at østrigerne vil samarbejde med parterne på arbejdsmarkedet og opfordrede dem til blandt andet at komme med et fælles bidrag til det omdiskuterede servicedirektiv. Bartenstein understregede, at parterne historisk har haft en stor rolle i Østrig, og at de kan bidrage til en positiv udvikling. Maria-Helena André glæder sig dog efter mødet med Bartenstein over, at der er nye toner i EU's ledelse, efter det **

*** det britiske EU-formandskab.

- Vi er parate til at tage opfordringerne om at bidrage til udviklingen alvorligt, selv om det ikke er alt, vi kan blive enige med arbejdsgiverne om, siger Maria-Helena André. PM

Forsøg på forlig om EU-arbejdstid

Efter både Luxembourg og Storbritannien opgav at få et forlig om arbejdstiden i EU, er det nu Østrigs tur til at gøre et nyt forsøg på at skabe forlig

Det østrigske EU-formandskab gør et nyt forsøg på at få tilpasset reglerne om arbejdstiden i EU, efter flere tidligere EU-formandskaber gav op. Den østrigske økonomi- og arbejdsminister, Martin Bartenstein, sagde på et møde i Europa-Parlamentet, at selv om der stadig er forskellige holdninger i landene, så håber østrigerne på et forlig inden sommer. Martin Bartenstein gav ikke noget bud på, i hvilken retning han søger en løsning, men det stod klart, Østrig er parat til at presse et forlig igennem, uden at alle lande er enige.

Det østrigske formandskab prioriterer vækst og beskæftigelse højt, og Bartenstein roste den ordning, som den danske med fleksibilitet på arbejdsmarkedet, der er kombineret med en sikring af de ansatte. Til et fleksibelt arbejdsmarked hører, at lønmodtagere kan bevæge sig fra et land til et andet uden at miste sociale rettigheder. Østrig lægger vægt på at komme videre med et forslag om arbejdsmarkedspensioner, så folk ikke mister pension, hvis de tager nyt job, om det så er i et andet land.

- Den fri bevægelighed skal følges af en sikring af erhvervede rettigheder, sagde

Bartenstein.

Nye EU-borgere i kulden

Den fri bevægelighed har dog i dag begrænsninger for borgerne fra de nye EU-lande. Bartenstein forsvarede, at Østrig forlænger særordninger, der begrænser den fri bevægelighed for borgere fra de nye lande, der ønsker at arbejde i landet. Muligheden var indeholdt i de aftaler, der var forhandlet, før de nye lande kom med. Derfor var der ikke noget odiøst i det. - Men det er et delikat tema. Men man må forstå, at ledigheden hos os stiger, og at Tyskland og Østrig har lange grænser til østlandene, og at Wien er tæt på Slovakiets hovedstad, Bratislava. Så vi gør brug af den mulighed for at forlænge undtagelsen fra den fri bevægelighed, der er i traktaten. Det gælder også for borgere fra lande uden for EU. Skal vi vælge, så kommer EU-borgerne i første række, sagde Martin Bartenstein.

Nej til social dumping

Han roste arbejdsmarkedets parter for at bidrage til en god udvikling i samfundet. Derfor lægger det østrigske formandskab op til et samarbejde. Han ville inddrage dem i arbejdet med sit omdiskuterede forslag til et servicedirektiv. ***

*** Ministeren håbede på et kompromis om det vanskelige oprindelseslandsprincip, der betyder, at arbejde i et andet land udføres efter hjemlandets regler. Det princip måtte ikke føre til social dumping. Han pegede i den forbindelse også på de problemer, der er med regler for udstationerede fra andre lande. De regler trængte også til at blive forbedret.

Ministeren håbede også på, at Kommissionen gik videre med et forslag til regler for vikararbejde. Kommissionen har tidligere truet med at trække forslaget tilbage, fordi flere lande blokerer for et forlig. EU-kommissær Vladimir Spidla siger imidlertid, at det kun er til gennemsyn.

- Vi håber, at Kommissionen kommer med et nyt forslag. Det nuværende må vi nok erkende ikke bliver vedtaget, sagde Martin Bartenstein.

Dansk ros

Socialdemokraternes Ole Christensen var yderst tilfreds med Bartensteins indlæg. - Han satte fokus på nogle af de områder, som vi også prioriterer højt som arbejdstid, udstationerede, vikararbejde. Og han forsikrede også, at der ikke må ske social dumping, når folk arbejder i andre lande. Men det var også bemærkelsesværdigt, i hvor høj grad han lagde vægt på arbejdsmarkedets parter. Så alt i alt var det nye toner, siger Ole Christensen. PM

Da Storbritannien gav op i slaget om arbejdstiden

Det britiske EU-formandskab opgav at få et forlig om arbejdstiden i EU, og som forløbet var den aften, det hvide flag blev rejst, får det ny østrigske EU-formandskab ikke en let sag

- Vi har gjort store fremskridt, og der er nu noget at gå videre med for det østrigske formandskab, sagde den britiske arbejdsminister Alan Johnson på et pressemøde i Bruxelles i december, efter timers forhandlinger om arbejdstiden i EU.

Det britiske EU-formandskab, der 1. januar overlod lederrollen til Østrig, satsede på et forlig, da briterne på andre områder for arbejdsmarkedet ikke opnåede meget i det halve år, formandskabet varede. Briterne aflyste det normale rådsmøde i oktober og spillede til slut højt spil for at få arbejdstiden hjem. Men 13 lande sagde

til slut nej til en tekst, som briterne ellers rettede flere gange under mødet for at skabe enighed.

Modstanden gjaldt først og fremmest den mulighed, landene har haft til at stå uden for det hidtidige direktiv om en arbejdstid på maksimalt 48 timer. Europa-Parlamentet vil af med den regel og er hidtil blevet fulgt af en række lande med Frankrig, Belgien og Sverige i spidsen. Alan Johnson forsøgte at få en særlig udtalelse med i direktivet. I den hed det, at brugen af den særlige mulighed for at stå udenfor – muligheden for en opt out - ***

normalt skulle være en undtagelse. Men den udtalelse gav en række landes ministre ikke meget for.

- Selvfølgelig og erklæringen er ikke i harmoni. Erklæringen er ikke troværdig, sagde den ungarske arbejdsminister Gábor Cizimár.

Unødig indblanding

Briterne rejste selv et andet problem stærkt inspireret af Europa-Parlamentets tidligere betænkning. Briterne ønskede, at det skulle stå klart, at en lønmodtager godt kunne overskride grænsen for en arbejdstid på 48 timer i gennemsnit over et år, hvis han eller hun havde flere arbejds-givere.

Torsdag aften ændrede briterne den formulering igen, men flere lande protesterede mod det.

- Vi skal ikke blande os i, hvad hver enkelt ansat foretager sig. Hvorfor skal arbejdsgiveren vide, hvad den ansatte foretager sig uden for hans arbejdsplads, sagde det lettiske statssekretær Rimantas Kairelis.

Og derefter måtte briterne gå tilbage til det oprindelige forslag om, at arbejdstiden fulgte arbejdsstedet og ikke lønmodtageren. Men det betød kun, at andre igen hoppede af forliget.

Alan Johnson foreslog også, at lande, der benyttede opt out'en, ikke måtte lade lønmodtagerne arbejde mere end 65 timer om ugen i gennemsnit over fire måneder. Også det forslag blev ændret, men igen ikke nok til, at alle var enige.

Dansk beklagelse

På et punkt var der enighed. Det gjaldt det oprindeligt største problem nemlig folks arbejdstid, når de var på vagter på for

eksempel hospitaler, men kun var parate til at træde til, hvis uheldet var ude. Ministrene var enige om, at den "ventetid" ikke skulle tælle med som arbejdstid. Dermed løste de det problem, en række lande havde, efter EF-domstolen i tre domme fastslog, at "ventetiden" var arbejdstid.

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen ærgrede sig efter mødet over, at der ikke blev noget forlig.

- Vi har gjort store fremskridt, og der er noget at bygge videre på, sagde Claus Hjort Frederiksen.

Han glædede sig især over, at problemerne med tilkaldevagter så ud til at finde en løsning.

- Det var der, vi var i klemme, men med det øvrige har vi ikke problemer, sagde Claus Hjort Frederiksen.

Han understregede, at Danmark ikke benytter opt out'en. Derfor ville der heller ikke komme nogen lønmodtager under reglen om, at de kunne arbejde helt op til 65 timer om ugen i en periode. Forslag under mødet rummede dog den mulighed, at det kunne ske ved en kollektiv aftale.

Erkender problemer

Alan Johnson sagde efter mødet, at briterne nu tager kontakt til EU-kommissionen og også Europa-Parlamentet og derefter kikker på teksten igen. Han udelukkede ikke endnu et møde før nytår, men sagde også, at østrigerne havde noget at arbejde med.

Socialdemokraternes medlem af Europa-Parlamentet Ole Christensen er tilfreds med, at en række lande stoppede for forliget.

- Som det lå, var det blevet et ***

*** skrækkeligt forlig. Forslaget skal sikre et bedre arbejdsmiljø, og det ville ødelægge arbejdsmiljøet. Vi skal have en dato for opt outen, og vi kan altså ikke have, at nogen arbejder over 65 timer i en længere periode, siger Ole Christensen.

Han synes også, der lægges op til for lange gennemsnitsperiode for arbejde i mere end 48-timer om ugen.

- Men også jeg erkender da, at der skulle findes en løsning på det med rådighedsvagter på for eksempel hospitaler. Der er problemer efter EF-dommene. Det skal bare ikke få os til at droppe alt om arbejdsmiljø for at få det igennem, siger Ole Christensen. PM

Faglig kritik af EU's oplæg for vækst og job

Striden om den sociale politiks rolle for vækst og job blusser op igen, efter EU-kommissionen spillede ud med sit forslag til EU-topmødet i marts om Lissabon-processen for vækst og beskæftigelse

Den europæiske fagbevægelse, EFS, kritiserer det oplæg til en vækst- og jobpolitik, som EU-kommissionen onsdag spillede ud med. Oplægget fokuserer i al for høj grad på konkurrenceevnen i Europa og et fleksibelt arbejdsmarked.

Generalsekretær i EFS, John Monks, finder, at oplægget dermed glemmer hele den sociale dimension i forsøget på at få øget konkurrenceevnen, nyskabelserne i virksomhederne og produktiviteten.

- Hvis det sker på bekostning af de forhold, lønmodtagerne arbejder under, så fører det ikke til de resultater, man ønsker, siger John Monks.

Udspillet er Kommissionens bidrag til EU-topmødet i marts, der har den såkaldte Lissabon-proces på dagsordenen. Processen blev skudt i gang i den portugisiske hovedstad i foråret 2000, hvor stats- og regeringslederne satte sig som mål, at EU i år 2000 er den førende region i verden inden for den moderne, teknologisk vel-fungerende produktion og samtidig havde

gode sociale forhold og gode job.

Landene gør for lidt

I det ny oplæg nedtoner Kommissionen forventningerne. Det sker dels på baggrund af konklusionerne fra sidste forårs topmøde, hvor hele Lissabon-processen var til bedømmelse fem år efter starten. Stats- og regeringslederne måtte her erfare, at EU haltede bagefter USA og Japan. Intet tydede på, at EU opfyldte det utal af mål, stats- og regeringslederne havde sat sig for at nå i år 2010. Men landene gjorde også for lidt for at nå dem.

Derfor har hvert land siden udarbejdet programmer for reformer for, hvad de gør for at sætte skub i Lissabon-processen.

Kommissionen gennemgår i den ny rapport landenes reformprogrammer og må igen konstatere, at der er store mangler. Det må Kommissionen igen slække på ambitionerne.

Målet er ikke længere at gøre EU til den førende region i verden i år 2010 inden for den moderne vidensøkonomi. ****

*** Kommissionens formand, José Manuel Barroso, sagde på et pressemøde i Bruxelles ved fremlæggelsen, at det nu var tilstrækkeligt, at EU bevægede sig i den rigtige retning frem til 2010. Om andre lande så nåede endnu længere, det var ikke længere afgørende.

Kommissionens målsætninger sættes nu inden for fire hovedområder: Viden, forholdene for virksomhederne, job og ældrepolitik og som noget nyt også energi.

Mindre forskning

Kommissionen fastholder det tidligere mål for forskning og udvikling, så EU-landene i år 2010 når op på at bruge tre procent af nationalproduktet på forskning og udvikling. Af de nationale reformprogrammer fremgår det, at landene også satser på forskningen, men alligevel er det gået tilbage, siden Lissabon-processen blev indledt. Da blev 1,93 procent af nationalproduktet investeret i forskning og udvikling. I 2003 var det faldet til 1,92 og i 2004 til 1,90 procent, er vurderingen i Eurostat.

José Manuel Barroso ønskede da også, at landene satsede mere og især fik gang i erhvervslivets investeringer i fremtiden. Kommissionen tilskynder landene til at satse på den højere uddannelse, så to procent af nationalproduktet går til især universiteterne og de højere læreanstalter. De skal samtidig styrke kontakten til erhvervslivet, så forskningen bliver mere målrettet og anvendelig, efter Kommissionens opfattelse.

Kommissionen mener også, at landene skal udvikle politikken for livslang læring i løbet af i år. Netop på det punkt håber Kommissionen, at parterne på arbejdsmarkedet bidrager til løsninger.

Kommissionen fastholder målet om, at 70

procent af befolkningen i den aktive alder er i job i år 2010. Selv om det kun er 63,3 procent i dag, så bevæger EU sig i den rigtige retning på det punkt.

Står det til Kommissionen skal det også være lettere at oprette en virksomhed og drive dem. De administrative byrder skal ned både, når virksomheden oprettes og i dagligdagen bagefter.

Og så finder Kommissionen, at EU-landene skal samarbejde om energipolitikken. De høje energipriser og afhængigheden af især energi fra Rusland gør landene sårbare. Derfor er der store fordele i et samarbejde, sagde Barroso på pressemødet.

Sociale målsætninger væk

Kommissionen ønsker også et mere fleksibelt arbejdsmarked. Her skeler den til det danske arbejdsmarked, hvor det er nemt at ansætte folk og også slippe af med dem igen. Kommissionen kommer til næste år med en rapport om den såkaldte flexicurity-model, hvor fleksibiliteten kombineres med en sikkerhed for de ansatte, som for eksempel i Danmark, hvor ledige hjælpes tilbage på arbejdsmarkedet gennem arbejdsmarkedssystem og også sikres en rimelig kompensation, så længe de er ledige.

Danmark har således ifølge statistikkerne både den højeste beskæftigelse, hører til gruppen med færrest ledige og har et af de højeste niveauer for understøttelse.

Men det system er bygget op gennem generationer. Og det er derfor, store dele af fagbevægelserne i andre lande frygter, at regeringerne lærer af den danske model, end blot tager ved lære af fleksibiliteten. Og så går det ikke, mener også John Monks.

- Hvis lønmodtagerne føler sig usikre ***

***eller endog udnyttede, er de ikke med på forandringer, men modsætter sig ændringer, siger John Monks.

Han savner den del af Lissabon-processen, der hedder den sociale samhørighed i Kommissionens oplæg.

- Uden den del hænger politikken ikke sammen, siger John Monks. PM

EU satser på de ældre

Flere ældre er på arbejdsmarkedet, siden Lissabon-processen blev indledt, men ikke nok, mener både EU-kommissionen og arbejds- og socialministre

De ældre bliver dem, der først og fremmest skal sikre velfærden. Men på længere sigt er det de unge. De store politiske opgaver er derfor både at få de ældre til at blive længere på arbejdsmarkedet og samtidig sikre, at de unge kommer i uddannelse og ind på arbejdsmarkedet.

Det er noget af budskabet i den rapport om Lissabon-processen for vækst og beskæftigelse, som Kommissionen spillede ud med onsdag. Lissabon-processen satte som mål, at halvdelen af de ældre under 64 år var på arbejdsmarkedet i år 2010. I 2001 var det blot 37,5 procent, men år for år er det gået fremad, og i 2004 var 41 procent af de ældre stadig i arbejde.

Ungdomsledigheden er imidlertid stadig høj. I Polen var hele 37,7 procent af de unge uden et arbejde i november og i Belgien flere end hver femte ung.

Da en stor del af de unge går direkte fra skole ud i ledighed uden at få en uddannelse, der sikrer dem et job, er det et af de problemer, Kommissionen lægger vægt på i oplægget til forårets EU-topmøde. Bliver der flere ældre og færre og færre unge til at sikre deres velfærd, er det helt afgørende, at alle de unge kommer ind på arbejdsmarkedet.

Det var også budskabet, da EU-landenes

beskæftigelses- og socialministre i begyndelsen af december diskuterede den menneskelige kapital på et rådsmøde i Bruxelles på baggrund af et andet oplæg fra Kommissionen om ændringer i befolkningens sammensætning.

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen kommenterede i debatten den danske velfærdskommissions oplæg, som han fandt bredt. Han fremhævede, at regeringen fra februar går i gang med forhandlinger om pensionsalderen, hvor opgaven er at få de ældre til at blive længere på arbejdsmarkedet. Samtidig søger regeringen at forbedre integrationen, så der også ad den vej kommer flere ind på arbejdsmarkedet.

- Vi har nedsat denne velfærdskommission for at få en debat og modne befolkningen til at forstå, at der er behov for forandringer. Men det er svært i en tid, hvor økonomien buldrer derudaf, og der er gang i beskæftigelsen, sagde Claus Hjort Frederiksen.

Lære af Lissabon

En række ministre var ikke i samme situation, hvor det går fremad med økonomi, og beskæftigelsen er god. Men en efter en gjorde ministrene det klart, at politikken,

*** der skal redde velfærden, stort set er den samme. Med påfaldende ens klang bedyrede de, at de tog ved lære af EU's særlige Lissabon-proces om vækst, konkurrenceevne, job og social samhørighed. Da der bliver færre unge og flere ældre, må flest muligt i arbejde, og de må blive dygtigere og dygtigere i deres arbejde.

- Globaliseringen lægger et pres på EU.

Udviklingen i befolkningens sammensætning gør, at vi må satse på den eksisterende arbejdsstyrke. Skal vi styrke vor konkurrenceevne for bedre at klare os, må vi forbedre arbejdsstyrken. Vi må satse på uddannelser, livslang læring, sagde den irske arbejdsminister Tony Kileen.

Talskvinde for EU-kommissær Vladimir Spidla, Katharina von Schnurbein, sagde efterfølgende til EU-Orientering, at det er helt klart, at ministrene trækker i samme retning og henviser til Lissabon-processen.

- Selvfølgelig er Lissabon-processen ikke død. Debatten her viser det jo. Den viser, at det ikke er nødvendigt med stramme fælles EU-regler, men at landene netop bruger den åbne koordineringsmetode, der ligger i processen. De diskuterer, lærer af hinandens erfaringer og fremlægger deres egen politik. Det er netop det, kommissær Vladimir Spidla lægger op til, sagde Katharina von Schnurbein.

Ældre på skolebænk

En nuance i debatten var dog mellem ministrene fra de gamle EU-lande og ministrene fra de nye medlemslande fra Øst- og Centraleuropa. Flere fra østlandene lagde vægt på, at EU også måtte sikre den fri bevægelighed. Den polske statssekretær Kazimiers Kuberski fremhævede, at det i dag ikke kun gjaldt om at få åbnet for et frit servicemarked, men også om at sikre den fri bevægelighed for lønmodta-

gere.

Men også han lagde vægt på, at flere skal ind på arbejdsmarkedet. Og netop Polen har de største problemer, og det gjaldt ikke kun de unges ledighed. De ældre trækker sig tidligt tilbage eller har opgivet at finde et job. Kun 26,2 procent var i arbejde i 2004 mod for eksempel 60,3 procent af de ældre danskere.

Kazimiers Kuberski fremhævede, at de ældre ikke har de kvalifikationer, virksomhederne kræver i dag. Men han sagde også, at de ikke var efterspurgt, selv om de havde dem. Derfor måtte arbejdsgivernes negative holdninger til de ældre vendes.

Helt på linje med Lissabon-processen fremhævede også han, at de svage grupper måtte ind på arbejdsmarkedet og lagde her også vægt på handicappede, og at landområder blev udviklet, transportnet forbedret, og at de sociale fonde bruges mere aktivt til at få de svage grupper med.

Ros til Norden

Både den luxembourgske arbejdsminister Francois Biltgen og den tyske statssekretær Gerd Andres kom med bud på de konkrete forslag, som deres regering lagde frem. Også de forslag fulgte målsætningerne fra EU's politikker for vækst, beskæftigelse og konkurrenceevne.

Gerd Andres sagde, at den tidligere regering havde indledt politikken, og at regeringsprogrammet for den ny regering nu byggede videre på den. I programmet ligger en langsom øget pensionsalder, så den stiger fra 2011 og de følgende mange år. Desuden satser regeringen på at udbygge børneinstitutioner, så det bliver lettere for forældre at få deres børn passet, og begge forældre dermed kan komme ud på arbejdsmarkedet. ****

*** Han roste de skandinaviske ordninger med forældreorlov og sagde, at Tyskland lærer af dem.

- Vi skal have en bedre sammenhæng mellem familieliv og arbejdsliv med lige muligheder for begge køn, sagde Gerd Andres.

Netop sammenhængen mellem familieliv og arbejdsliv indgår også både i debatten om EU's beskæftigelsespolitik og i den stærkt omdiskuterede Lissabon-proces. PM

På vej til EU-forlig om kemikalier

**EU-landenes miljøministre og Europa-Parlamentet
er hver for sig enige om en politik for brugen
af kemikalier, og skal nu finde sammen**

Selv om både EU-landenes miljøministre og også Europa-Parlamentet hver for sig er enige om et forslag til en kemikaliepolitik, der i store træk ligner hinanden, er der stadig et stykke vej, før politikken bliver vedtaget. Forslaget er så omfattende, at alene oversættelsen til de mange sprog trækker forligsprocessen mellem ministrene og parlamentarikerne i langdrag. Derfor ventes det endelige forlig først til efteråret.

Det hindrer dog ikke, at der både i parlamentet og blandt ministrene er tilfredshed med, at et forlig synes inden for rækkevidde. Også, selv om forliget ikke bliver så ambitiøst, som mange havde håbet på herunder både danske politikere og også fagbevægelsen. Tilfredsheden skyldes, at alt nu tyder på, at der bliver en kemipakke, der sætter regler for omgangen med mere eller mindre farlige kemikalier. Dermed bliver der regler for både registrering af kemikalier, vurdering af deres farlighed, godkendelser af kemikalierne

og også begrænsninger for deres anvendelse.

Der er i dag omkring 100.000 kemiske stoffer på markedet. Kun 4000 stoffer har hidtil været med i en ordning, så de er blevet anmeldt. Når de nye regler træder i kraft, kommer tallet op på 30.000-40.000 stoffer. Desuden bliver der regler, så de nye stoffer skal godkendes. Er der mindre farlige alternativer, skal de anvendes. Miljøminister Connie Hedegaard lagde efter miljøministrenes møde før jul vægt på, at producenterne får et ansvar for, hvad de sender på markedet.

- Vi har fået vendt bevisbyrden. Fra at det er myndighederne, der skal bevise, at noget er skidt, er det nu producenterne, der skal fortælle, hvad de har puttet i deres produkter af dette eller hint. Er der alternativer til eventuelle farlige stoffer, så skal de anvendes. Det er et vigtigt princip at få fastslået, sagde Connie Hedegaard til EU-Orientering. ****

Sammen med Tyskland og Sverige kom Connie Hedegaard med en særlig erklæring. De tre landes ministre vil have sikkerhed for, at de nye miljøregler ikke kommer på tværs af eventuelt strammere regler til arbejdsmiljøet.

- Vi ville vide, om vi stadig inden for arbejdsmiljøet kan fastholde vore på nogle områder strammere regler. Det er altid svært at vide, hvad der kommer ud af en erklæring, men tilbage i 1999 har vi fået en sådan sikkerhed. Og det var bare den, vi gerne ville have fastslået, sagde Connie Hedegaard.

Polen imod

Kemikaliepakken har været et af de største projekter i EU i de senere år. Netop den opnåede enighed blev da også hilst velkommen af både det britiske EU-formandskab, der savner succeser for et halvt års ledelse, og EU-kommissionen. EU-kommissionens kommissær for konkurrence, Günter Verheugen, har flere gange været på kollisionsskurs med kommissærerne for miljøet, fordi han angiveligt så mere på konkurrenceforholdene end hensynet til miljøet og sundheden. Verheugen var tilfreds med, at der var kommet et kompromis, som kun Polen og Irland talte imod på rådsmødet. De to landes ministre ønskede mere hensyn til virksomhederne.

- Det er et forlig, der styrker det indre marked i EU, miljøet, sundheden og forbrugernes interesser, sagde Günter Verheugen, efter ministrenes enighed.

Netop Tyskland har kæmpet mod, at kemipakken lagde for stramme regler for den kemiske industri. Omkring 27.000 virksomheder er direkte omfattet af de kommende regler. Den kemiske industri er den tredjestørste industri i EU og om

sætter for over 550 milliarder euro om året. Tyskland tegner sig for omkring halvdelen af omsætningen og de over 2 millioner lønmodtagere, der er ansat i den kemiske industri.

Men Verheugen afviste, at det var den tyske storindustri, der havde sat en stort lobby-apparat i gang for at begrænse lovgivningen. 96 procent af virksomhederne i industrien er små og mellemstore. Og det var deres problemer, politikerne måtte finde kompromiser for.

- De store virksomheder har ikke problemer med forslaget, sagde Verheugen. Forslaget er tidligere behandlet af Europa-Parlamentet. Efter ministrenes møde skal forslaget igen behandles af parlamentet, inden ministrene ser på det endnu en gang. Men der har allerede været kontakter mellem ministrene og parlamentet, så de værste uenigheder er ryddet ad vejen. I Europa-Parlamentet var der spænding til det sidste, før et kompromis mellem socialister, konservative og liberale var i hus, selv om blandt andre de nordiske og franske socialister og socialdemokrater fandt en række punkter for svage, og også grønne og venstrefløjnen i parlamentet var imod.

Strengere krav til industrien

Socialdemokraternes Dan Jørgensen finder dog det endelige kompromis tilfredsstillende, og selve forslaget betegner han som en sejr for både forbrugere, de, der arbejder med kemikalier, og også miljøet.

- Vi får nu stillet klart strengere krav til kemikalieindustrien, så vi kan se frem til, at vi bliver omgivet af langt færre farlige kemikalier i hverdagen, siger Dan Jørgensen, der er medlem af parlamentets miljøudvalg. ****

*** Også han peger især på, at industrien nu får pligt til at udskifte farlige kemikalier med mindre farlige, hvis de findes. Desuden betegner han det som afgørende, at industrien skal føre bevis for, at nye stoffer ikke er farlige.

Også de konservatives Gitte Seeberg er tilfreds med forslaget. Danmark har hørt til de lande, der har kæmpet for skrappe regler, og Gitte Seeberg havde gerne set en skrapere forslag.

- Men resultatet er godt uden at være prangende. Det er grønnere end forventet, men mindre grønt end håbet, siger Gitte Seeberg.

Hun tror, at forslaget får betydning.

- Der vil i de kommende år blive sat gang i en omfattende registrering og dokumentation af kemiske stoffer. Det vil skabe ny viden på området, og jeg er overbevist om, at vi over en årrække vil se resultater i form af færre allergikere og tilfælde af kræft, siger Gitte Seeberg.

PM

Vi er omgivet af farlige kemikalier

Næsten hver fjerde lønmodtager er udsat for kræftfremkaldende stoffer på arbejdspladsen i mængder, der er skadelige, viser finsk undersøgelse. Kemikalier koster menneskeliv

Hvert år får 35.000-45.000 borgere i EU-landene konstateret en dødelig form for kræft, de har fået gennem deres arbejde. Farlige kemikalier ligger bag en række af sygdommene. Hver fjerde lønmodtager er således udsat for kræftfremkaldende stoffer på deres arbejdsplads. Kemikalierne fører til langt flere dødsfald end dem, der følger af egentlige arbejdsulykker.

Det viser en undersøgelse, som det finske institut for arbejdsmiljø gennemførte for flere år siden. En række andre undersøgelser er siden fulgt efter, og de dokumenterer også, at der er store problemer med arbejdsmiljøet i EU. Det europæiske institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkår når frem til, at næsten hver fjerde lønmodtager indånder røg og dampe på sin arbejdsplads, og 15 procent har omgang med farlige stoffer i mindst en fjer

dedel af arbejdstiden.

En nyere undersøgelse fra University of Sheffield når frem til, at en lovgivning mod kemikalierne i retning af den, som EU er på vej med sit Reach-forslag, ikke løser alle problemer. Men gennemføres lovgivningen, får omkring 90.000 lønmodtagere i EU-landene direkte glæde af den.

50.000 færre lønmodtagere får problemer med åndedrættet og 40.000 færre lønmodtagere får hudproblemer.

Muskel- og skeletlidelser er i dag de mest almindelige skader, der opstår af arbejdet, viser opgørelser fra Eurostat. De tegner sig for 35 procent af arbejds sygdommene. Men dernæst følger hudsygdomme og problemer med at trække vejret, som hver tegner sig for 14 procent af sygdommene. ***

*** Problemer med nervesystemet er i dag også et af de store problemer. De tæller otte procent af de sygdomme, lønmodtagere får anerkendt som en arbejdsbetinget lidelse. I 90 procent af tilfældene kan sygdommen føres tilbage til omgangen med kemikalier. Arbejdsskaderne fører ikke kun menneskelige lidelser med sig. De koster også samfundene dyrt. Forskerne i Sheffield anslår, at tallet går kraftigt ned med en ordentlig kemikalielovgivning. Samlet løber besparelserne op på omkring 3,5 milliarder euro (26,3 mio. kr.) over ti år. På længere sigt er besparelserne imidlertid langt større i takt med, at lovgivningen slår igennem, og de farlige kemikalier for alvor bliver bragt ned. Over en 30-årig periode venter forskerne således, at der er samlet omkring 90 milliarder euro (ca. 675 milliarder kroner) vundet i færre udgifter til skaderne på de ansatte. PM

Oplysningerne stammer fra University of Sheffield og fra pjecen Reach på Arbejdspladsen, der er udarbejdet af EFS's arbejdsmiljøafdeling og udsendt af LO/FTF.

Aktionærer får nye rettigheder

EU styrker aktionærers rettigheder, så de får lettere ved at følge med i de selskaber, de har aktier i. Et nyt forslag fra EU-kommissionen forpligter børsnoterede firmaer til at give aktionærerne en række oplysninger og også at indkalde til generalforsamlinger med mindst en måneds varsel.

EU-kommissær Charlie McCreevy sagde ved forelæggelsen i Bruxelles, at forslaget især har betydning for aktionærer i udlandet, der ofte har svært ved at følge med i virksomhedernes aktiviteter og holdes uden for informationer. Omkring en tredjedel af aktierne i de europæiske selskaber har ejere, der bor i et andet land. Forslaget lægger også op til, at aktionærerne får lettere ved at stemme og stille spørgsmål til ledelserne, selv om de opholder sig i et andet land.

- Aktionærer skal kunne få relevante oplysninger om tidspunkt og stemmeafgivning uden at støde på unødvendige hin-

dringer uanset, hvor de befinder sig i EU, sagde Charlie McCreevy.

Forslaget er en del af en hel række om selskabslovgivning, som er med i en tidligere pakke fra Kommissionen. Pakken kom efter en høring, der fik Kommissionen til at tage fat på forholdet mellem virksomheders ledelse og deres aktionærer. EU-kommissionen ønskede at styrke aktionærernes rettigheder, fordi man fandt, at ledelserne i en række tilfælde havde taget magten og regerede for sig selv. Derfor er der også kommet forslag om retningslinjer for ledelsernes friheder, når direktørernes egne lønninger fastsættes.

Charlie McCreevy fandt, at det nye forslag også skal sikre aktionærerne over for ledelserne.

- Ellers kan de ikke gøre deres indflydelse gældende på rette vis og sikre sig, at ledelsen handler i deres bedste interesse, sagde Charlie McCreevy. PM

EU-formandskab sætter på service-aftale

Det østrigske EU-formandskab sætter på en aftale om det omstridte forslag til et indre marked for service og tjenester. Forslaget ventes at komme op på EU-parlamentets samling i næste måned. Østrigs konservative kansler Wolfgang Schüssel sagde på et møde i Europa-Parlamentet, at netop servicedirektivet er et af de forslag, hvor østrigerne håber på et forlig inden sommer.

Wolfgang Schüssel var åben for at inddrage arbejdsmarkedets parter i debatten om forslaget, der af både fagbevægelsen og en række regeringer frygtes at føre til unfair konkurrence om job.

Netop Østrig har en lang tradition for en dialog mellem arbejdsmarkedets parter, der i Bruxelles endog sidder sammen gennem et særligt arbejdskammer direkte på den østrigske EU-repræsentation.

Wolfgang Schüssel fandt, at arbejdsmarkedets parter kunne bidrage til at skabe den rette sociale balance i forslaget.

Den østrigske økonomi- og arbejdsminister Martin Bartestein sagde onsdag i Europa-Parlamentets beskæftigelses- og socialudvalg, at man i forbindelse med servicedirektivet også burde se på de udstationeredes forhold. Han fandt, at der var mangler i et direktiv, der i dag regulerer de udstationeredes forhold.

Udstationering til debat

På en høring torsdag i parlamentet sagde både repræsentanter for arbejdsgiverne og den faglige EFS og også EU-kommissionen, at der var store forskelle i den måde, landene havde omsat reglerne på. Men med forskellig begrundelse var alle enige om, at en egentlig revision bur-

de overvejes meget nøje, før arbejdet blev sat i gang. Arbejdsgivernes UNICE var direkte imod. Direktivet var godt nok, men indeholdt blot formuleringer, der burde tydeliggøres.

Catelene Passhier, EFS, fandt store mangler og uklarheder. Hun anklagede arbejdsgiverne for at udnytte uklarhederne og for eksempel benytte såkaldte selvstændige uden regler i stedet for lønmodtagere, der var omfattet.

Til gengæld erkendte hun, at store dele af fagbevægelsen frygter en revision af direktivet.

- Man er simpelt hen bange for, at det blot fører til forringelser og ikke forbedringer, sagde hun.

Kommissionen arbejder på en grønbog om forholdene for udstationerede. Det er imidlertid vanskeligt at skaffe data, erkendte en repræsentant for Kommissionen.

Det står dog fast, at de enkelte lande har omsat direktivet vidt forskelligt. I Belgien kan udlændinge være udstationeret et halvt år, før reglerne træder i kraft. PM

Kinesiske ledere går efter profit

Direktører i en række store koncerner i verden ønsker virksomhedernes sociale ansvar udbygget, men i Kina satser de på profittet

70 procent af lederne i store koncerner i hele verden finder, at de ikke tager nok ansvar for samfundet. Men det gælder ikke de kinesiske virksomhedsledere. Her tæller jagten på profitten.

Virksomheder har et ansvar for udviklingen i samfundet. Det er ikke nok at gå efter store overskud og vækst. Jagten på profitten må kombineres med socialpolitiske mål som at skabe gode job og beskytte miljøet, mener en række ledere i store virksomheder i hele verden og kritiserer samtidig deres egen indsats. Hele 70 procent af lederne finder ikke, at deres virksomhed tager ansvaret tilstrækkeligt alvorligt, viser en undersøgelse fra det anerkendte analyseinstitut McKinsey.

Rapporten, der er refereret i Financial Times, viser dog store forskelle i holdningerne til virksomhedernes sociale ansvar. Mens 90 procent af de indiske ledere hylder princippet, går hele 25 procent af de kinesiske virksomhedsledere udelukkende efter ledetråden, at de udelukkende driver virksomhed for at få det største afkast til ejerne – dog inden for lovens rammer.

I hele verden finder kun tre procent af lederne, at virksomhederne i deres sektor gør det godt, når de står over for socialt pres og møder kritik. Ofte benytter firmaerne blot konsulentfirmaer inden for pub-

lic relation til at rede trådene ud for dem, eller går lobby-vejen til regeringen for at komme uden om kniberne.

Næsten halvdelen af lederne, der i undersøgelsen tæller 4.238 direktører i 116 lande, erkender, at de bruger pressen og firmer inden for public relation til at klare de sociale og politiske udfordringer. Men kun 35 procent tror, at det er den mest effektive måde at komme ud af problemerne på.

- De store firmaer synes at fokusere på den forkerte taktikker, siger en senior partner i McKinsey Lenny Mendonca, til bladet.

Selv finder en række ledere således, at de burde tage fat på at arbejde med virksomhedernes sociale ansvar frem for blot at tale om det. Åbenhed om farer ved virksomhedernes produkter og fremstillingen af dem er en metode, der kan forbedre forholdet til samfundet. Men effektive metoder er også virkelig at gennemføre en etisk politik, der støtter menneskerettigheder og miljøet og forbedrer forholdet til de grupper af mennesker, der har en direkte interesse i forholdene i virksomhederne og også til græsrodsbevægelser.

Den mest effektive metode er dog at samle sektorer i en fælles politik, der er svar på de samfundspolitiske spørgsmål. ***

*** Rapporten giver ikke noget fuldstændigt svar på, hvorfor lederne ofte finder mangler i virksomhedernes brede ansvar, og de så ikke gør noget ved det. Men den angiver som en af forklaringerne, at lederne simpelt hen ikke har erfaringer med at løse de spørgsmål. PM

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.
Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24
B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657
Redaktion: Peder Munch